

Významné výročia osobností a udalostí v roku 2018

Udalosti

Bežova tlačiareň v Senici

Národne a pedagogicky založené vydavateľstvo a kníhtlačiareň v Senici založil v roku 1888 učiteľ Ján Bežo, ktorý už predtým tlačil učebnice v Škarniclovej tlačiarňi v Skalici. Od r. 1890 vydával edíciu Knižnica zábavného a užitočného čítania, noviny, učebnice, šlabikáre, čítanky a neskôr i obrázkové kalendáre. Zaslúžil sa o rozvoj detskej literatúry, pre žiakov vydával i Noviny malých. Po jeho smrti prevzala tlačiareň manželka, v roku 1917 na zásah slúžneho Szálého, ju zatvorili a tlačiareň sa presťahovala do Trnavy. Viedol ju jeho mladší syn Gustáv. Tlačiareň zanikla v r. 1952.

Príchod a pôsobenie dočasnej vlády v roku 1918 v Skalici

Dňa 6. novembra 1918 pricestovali vlakom do mesta Skalica oficiálni predstavitelia tzv. dočasnej československej vlády, aby prevzali od maďarskej administratívy moc na Slovensku a viedli verejné veci nového štátu. Vymenoval ich 4. novembra pražský Národný výbor na čele s predsedom Vavrom Šrobárom, vojsko a políciu viedol Ivan Dérer, školstvo a vnútro Anton Štefánek, zásobovanie a poľnohospodárstvo Pavol Blaho a Štefan Janšák mal v kompetencii rezort pôšt, telekomunikácii a železníc. Súčasne s vládou prišli na Slovensko aj prví českí vojaci. Po odchode Šrobára, Štefánka a Déreera do Prahy, ostal v Skalici iba P. Blaho. Činnosť dočasnej vlády zanikla vytvorením česko-slovenskej vlády v Prahe 14. novembra 1918. Dočasná vláda novej republiky musela v prvých dňoch svojej existencie vybojovať a uhájiť hranice novozniknutého štátu a potvrdiť vôľu občanov žiť v spoločnom štáte Čechov a Slovákov.

Vznik Telocvičnej jednoty Sokol Skalica

Dňa 10. novembra 1918 sa TJ SOKOL Skalica zapísala do histórie ako prvá sokolská telocvičná jednota na Slovensku. Skalická jednota bola začlenená do Komenského župy. Dňa 6.1.1919 bol na valnej hromade zvolený starosta Dr. Pavel Blaho a jednatel Jozef Kraus. Od r. 1919 sa postupne zakladali sokolské jednoty na Slovensku a TJ Sokol Skalica bola zaradená do Bratislavskej sokolskej župy, kde je i doteraz. Zo začiatku cvičili len muži, od januára 1919 k nim pribudli i ženy. Sokolské akadémie sa konali v budove Skalického Kruhu, verejné cvičenia na dvore gymnázia. Skalickí Sokoli zrekonštruovali starú mliekareň na sokolovňu, ktorú 10.9.1922 slávnostne otvorili práve pri 100.výročí narodenia jedného zo zakladateľov Sokola Jindřicha Fügnera. Odvtedy sa kultúrny a spoločenský život v Skalici preniesol do sokolovne. Organizovali rôzne tanečné zábavy, spoločenské večierky, plesy, hrávali divadlo i bábkové divadlo. Po zriadení sokolovne upravili priestor na cvičenie vedľa sokolovne, zriadili tenisové ihrisko, dve kolkárne a klzisko. V mene myšlienok sokolskej činnosti sa vyučoval slovenský a francúzsky jazyk, zadarmo sa konali kurzy korešpondencie, tesnopisu, účtovníctva. Pri verejných vystúpeniach účinkovala sokolská hudba, bola založená sokolská knižnica. Od r.1938 do r.1945 sa mnohí členovia TJ Sokol stali obeťou perzekúcie fašistického režimu. V tejto dobe bola činnosť Sokola zakázaná. Obnovená bola 7.4.1945. V r.1948 ju opäť na dlhé roky vtedajší režim zakázal. V Skalici činnosť Sokola opäť obnovili 31.1.1991, ale už bez sokolovne, ktorú medzitým odkúpil podnik Grafobal.

Prvé ozbrojené vystúpenie slovenských dobrovoľníkov v roku 1848 v Senici
26. septembra 1848 došlo k prvému ozbrojenému stretnutiu slovenských dobrovoľníkov a gardistov z Bratislavskej župy, ktoré boli doplnené aj niekoľkými stotinami riadneho cisárskeho vojska pri Senici, pričom povstalci utrpeli porážku. Dobrovoľníci mali vyše tridsať padlých. Po viacerých ďalších neúspešných stretoch museli povstalci ustúpiť na myjavské kopanice. V Senici, Hlohovci, a v Nitre boli zriadené mimoriadne sudy.

Poprava čáčovského richtára

Senický mimoriadny súd odsúdil na smrť na šibenici čáčovského richtára a mlynára Martina Bartoňa za verejnú proklamáciu vyhlásenia Národnej rady, mlynára Pavla Svatíka z Koválovca za držanie proklamácie a poľovníkov Vojtecha Bemerta a Františka Kapitána, ktorí sa priamo zúčastnili povstania. 13. októbra 1848 boli popravení M. Bartoň a V. Bemert a 18. októbra 1848 ďalší dvaja. Na mieste popravy stojí pomník akademického sochára Ladislava Polláka, ktorý bol odhalený v roku 1948. Pochovaní sú na senickom cintoríne, kam ich pozostatky preniesli v júli 1849.

Uzákonenie spisovnej slovenčiny

V dňoch 11.–16. júla 1843 sa Ľudovít Štúr, Jozef M. Hurban a Michal M. Hodža stretli na Hurbanovej fare v Hlbokom, kde sa dohodli na ďalšom postupe o rozhodnutí uzákoniť spisovný slovenský jazyk na základe stredoslovenského nárečia. 17. júla navštívili na Dobrej Vode Jána Hollého, ktorého ako významného predstaviteľa bernolákovčiny prvého oboznámili so svojim zámerom. Verejne bola stredoslovenčina vyhlásená za slovenský spisovný jazyk 26.-28 augusta 1844 v Liptovskom Mikuláši. Na štvrtom zhromaždení Patrína v auguste 1847, ktoré sa konalo v Čachticiach, sa zástupcovia katolíkov aj evanjelikov definitívne dohodli na spoločnom používaní nového spisovného jazyka. Ďalšia úprava slovenskej gramatiky, prechod z fonetického princípu na etymologický, bola zavedená reformou Michala M. Hodžu a Martina Hattalu v r. 1851 v Bratislave.

Osobnosti

Abrahamffy, Ján

1662 Nové Mesto nad Váhom – 16. 4. 1728 Skalica

Náboženský spisovateľ, básnik, katolícky kňaz, člen františkánskej rehole

Študoval na gymnáziách v Skalici a v Trnave. Na trnavskej univerzite študoval filozofiu a v roku 1680 dosiahol hodnosť bakalára. Pokračoval v štúdiu teológie ako alumnus diecézneho seminára. Roku 1684 sa v Hlohovci stal františkánom, za kňaza bol vysvätený v roku 1687. Ako kazateľ, ľudový misiónár a náboženský spisovateľ účinkoval v Beckove, Kremnici, Hlohovci, Nižnom Šebeši a Košiciach. Od roku 1703 pôsobil v Skalici. Jeho Knižka modlitieb nábožných obsahuje slovenské modlitby v próze aj vo veršoch a je prvou slovenskou tlačenou modlitebnou knižkou pre katolícky ľud

Január

Damborák, Florián

7. 3. 1915 Gbely, miestna časť Cunín – 17. 1. 1978 Skalica

Regionálny historik, múzejný pracovník

Študoval na gymnáziu v Skalici, v Trnave a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenčinu a dejepis. Vyučoval na gymnáziách v Malackách, v Skalici, v Rožňave, v Trnave, na Štátnom kurze pre prípravu pracujúcich na vysoké školy v Modre-Harmónii a na Pedagogickej škole v Skalici. V roku 1958-1962 bol zamestnaný ako robotník na Semenárskom štátnom majetku v Holíči a v roku 1962 -1968 ako ekonóm v podniku SIT v Šaštíne-Strážoch. V roku 1969 nastúpil ako riaditeľ a odborný pracovník do Záhorského múzea v Skalici. Venoval sa kultúrnej práci a spracovaniu regionálnych dejín. Založil Zborník Záhorského múzea, vydával príležitostné brožúry, spolupracoval na Sprievodcovi po zbierkach ZM. Kultúrnohistorické práce sa týkali hlavne Holíča, Skalice a okolia. Uverejňoval ich v regionálnych zborníkoch a časopisoch a niektoré vyšli samostatne. Spolupracoval na publikácii Tristo rokov skalického gymnázia (1965), redigoval knižku Mokry Háj (1969) a prispel do brožúry František V. Sasinek (1969). V roku 1970 vyšla kniha Holíč, obraz histórie od najstarších čias až po súčasnosť. V Zborníku ZM uverejnil štúdiu Príspevok k dejinám kníhtlačiarstva na Záhorí. Od roku 1971 písal do Maľovaného kraja, kde bol členom redakčnej rady, o významných osobnostiach zo Záhoria, výtvarných umelcoch, spisovateľoch, spracúval národopisné témy, dejiny hradov a kaštieľov zo Záhoria.

Hések, Matej ThDr.

23. 2. 1889 Kúty – 26. 1. 1973 Skalica, pochovaný v Kútoch

Náboženský spisovateľ, regionálny historik, prekladateľ, katolícky kňaz

Študoval na gymnáziách v Skalici, Bratislave a v Ostrihome (Maďarsko), kde v r. 1908 maturoval. Teológiu a civilné právo absolvoval v seminári v Ostrihome a na univerzite v Innsbrucku, kde bol v r. 1914 vysvätený za kňaza, v r. získal titul ThDr. h. V r. 1917-18 pôsobil ako kaplán v Banskej Štiavnici, od r. 1918 kaplán v Holíči, súčasne do r. 1946 stredoškolský učiteľ slov. jazyka a náboženstva v Skalici. V r. 1946-50 pôsobil ako duchovný správca Kláštora milosrdných sestier v Bratislave, od r. 1952 žil v Kútoch. Venoval sa literárnej činnosti, prekladal náboženskú literatúru z nemčiny a maďarčiny. Zaoberal sa regionálnou históriou Záhoria, najmä Kútov.

Mocko, Ján

26. 1. 1843 Senica – 16. 11. 1911 Senica

Cirkevný historik, spisovateľ, kňaz

Študoval na gymnáziu v Modre a Bratislave, teológiu študoval v Bratislave, Rostocku a Erlangene. Pôsobil ako farár v Čáčove. Ako cirkevný a literárny historik sa venoval najmä životu a dielu Juraja Tranovského a spracoval i životopisy ďalších osobností. V r. 1895 pripravil nové vydanie spevníka Cithara sanctorum, zostavil Veniec nábožných piesní a objavil dva vzácne spevníky zo 16. a 17. storočia – Turolúcky a Senický kancionál. Bol spoluzakladateľom spolku Tranoscius a zaslúžil sa o záchranu a sústredenie vzácných kníh v Tranovského knižnici v Liptovskom Mikuláši.

Černý, Jozef JUDr.

28. 1. 1813 Skalica – 12. 8. 1886 Budapešť (Maďarsko)

Právnik

Študoval na gymnáziu v Skalici a Ostrihome (Maďarsko), filozofiu v Pannonhalme (Maďarsko), právo v Györi (Maďarsko) a na univerzite v Budapešti (Maďarsko). Získal titul JUDr. a v r. 1860 pôsobil ako profesor Právnickej akadémie v Košiciach, v r. 1861-63 v Bratislave ako profesor rímskeho práva, v r. 1863 ho menovali profesorom právnickej fakulty v Budapešti a v r. 1867 sa stal jej dekanom. V r. 1867 vydal v Budíne (Maďarsko) diela „Beszéd“ a v r. 1876 „Emlékbeszéd“.

Február

Mudroch, Ján

28. 3. 1909 Senica-Sotiná – 4. 2. 1968 Bratislava

Maliar

Navštevoval školy v Senici a v Bratislave. Študoval na Akadémii výtvarných umení v Prahe. V r. 1938-1940 pôsobil ako učiteľ na Škole umeleckých remesiel v Bratislave, v r. 1940-1947 prednášal na oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, v r. 1948-1949 na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a v r. 1949-1969 bol vedúcim pedagógom odboru figurálneho maliarstva Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. V r. 1948 sa stal prvým rektorom Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Ján Mudroch bol vynikajúci kolorista slovenského maliarstva v inšpirácii šerosvitnou staromajstrovskou maľbou Rembrandta a svetlou impresionistickou paletou.

Pilárik, Štefan

1615 Očová – 8. 2. 1693 Neusalza, Nemecko

Spisovateľ, kňaz

Po štúdiu v Bardejove a v Banskej Bystrici bol vysvätený za evanjelického kňaza. Okrem iných miest pôsobil ako kaplán a farár v r. 1663-1672 v Senici. Z kultúrno-historického hľadiska má najväčší význam jeho básnická skladba Sors Pilarikiana, v ktorej zveršoval osobné zážitky z tureckého zajatia, kam sa dostal v r. 1663. Pôsobil ako kazateľ a evanjelický farár v hornolužickej exulantskej obci Neusalza. Prekladal z nemeckej protestantskej literatúry a zostavil knihu modlitieb.

Karas, Jozef

14. 2. 1893 Šaštín-Stráže – 23. 7. 1945 Šaštín-Stráže

Zakladateľ dobrovoľných hasičských zborov, hasič

Strednú odbornú školu lesnícku študoval v Rakúsku, v Persenbeugu (Rakúsko) pracoval ako lesný úradník. Po návrate z vojny začal pracovať v Správe štátnych lesov ako adjunkt, v r. 1934 bol menovaný do funkcie revírnika - vedúceho poľesia. V r. 1918 začal v Senici organizovať dobrovoľný hasičský zbor, stal sa tajomníkom a veliteľom lezeckej čaty. V r. 1922-40 sa stal členom výboru Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. Pri vzniku Okresnej hasičskej jednoty sa stal prvým námestníkom veliteľa, neskôr okresný veliteľ. Po obciach v senickom okrese zakladal dobrovoľné hasičské zbory, získaval ľudí pre dobrovoľnú hasičskú činnosť, pomáhal pri materiálnom vybavení zborov, školil a cvičil hasičov.

Hurban, Jozef Miloslav**19. 3. 1817 Beckov – 21. 2. 1888 Hlboké****Politik, ideológ, spisovateľ**

Študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave, pôsobil ako kaplán v Brezovej pod Bradlom a od r. 1843 ako farár v Hlbokom. Bol jednou z najvýznamnejších osobností slovenskej politiky a literatúry 19. storočia. Pod vplyvom Ľ. Štúra sa zapojil do národnobuditeľskej, literárnej a kultúrno-organizačnej činnosti a spolu s ním viedol štúrovskú Spoločnosť česko-slovanskú. Od r. 1842 začal vydávať almanach Nitra. Na jeho fare v Hlbokom sa v r. 1843 uskutočnili porady o prijatí stredoslovenčiny za základ nového spisovného jazyka Slovákov. Písal poéziu, prozaické práce s historickými námetmi i zo súčasného života. Od r. 1846 vydával časopis Slovenské pohľady na vedy, umenia a literatúry. Počas Slovenského povstania r. 1848-1849 bol jedným z hlavných organizátorov slovenského národnooslobodzovacieho hnutia, zvolili ho za prvého predsedu Slovenskej národnej rady na Myjave, bol autorom proklamácie Bratia Slováci a spoluvorcom Memoranda národa slovenského, spoluzakladateľ a člen výboru Matice slovenskej a Slovenskej národnej strany.

Marečková Jozefína**1. 3. 1880 Petrova Ves – 25. 2. 1953 Holíč****Spisovateľka, publicistka, redaktorka**

Navštevovala nemeckú meštiansku školu a ústav školských sestier vo Viedni (Rakúsko), študovala rímske právo, cudzie jazyky a esperanto. V r. 1912 absolvovala rýchlopis a strojopis v Budapešti (Maďarsko). Do r. 1918 žila vo Viedni, Budapešti a v Paríži, potom v Bratislave, od r. 1936 v Kopčanoch a od r. 1949 v Štátnom ústave pre starostlivosť o práceneschopné osoby v Holíči. Aktivizovala sa v ekumenickom hnutí a písala publicistické a beletristické knihy s náboženskou a výchovnou tematikou s moralizátorskou tendenciou. Spracovala rozsiahle dielo Duchovné prúdy v našej republike (1926-30). V r. 1920-27 vydávala a redigovala obrázkový poučno-zábavný časopis Bratislavská pošta.

Šátek, Jozef ThDr.**10. 2. 1910 Skalica – 25. 2. 1978 Bratislava****Teológ, prekladateľ, historik, vysokoškolský pedagóg**

Študoval na gymnáziu v Skalici a na Teologickej fakulte v Štrasburgu. V roku 1933 bol vysvätený za kňaza a v roku 1938 získal doktorát teológie na Karlovej univerzite v Prahe. Pôsobil ako kaplán v Topolčanoch, Rapovciach, Mníšku nad Hnilcom a od roku 1936 v Bratislave. Roku 1940 ho povolali na Bohosloveckú fakultu v Bratislave, kde viedol cvičenia cirkevnej hudby a spevu a prednášal dejiny a teóriu cirkevnej hudby a cirkevné dejiny. Vyučoval tiež na Štátnom konzervatóriu v Bratislave chorálny spev a na stredných školách náboženstvo a spev. Roku 1950 musel opustiť bohosloveckú fakultu. Od roku 1951 účinkoval v pastorácii v Šúrovciach, v Brestovanoch, v Borskom Mikuláši a od roku 1960 bol správcom fary v Jedľových Kostolanoch. Koncom 60-tych rokov opäť pôsobil na Bohosloveckej fakulte v Bratislave ako profesor všeobecných cirkevných dejín a cirkevného spevu. Zaoberal sa slovenskými dejinami, najmä dejinami Skalice. V roku 1946 mu vyšla kniha Náboženské pomery v Skalici od reformácie do jozefinizmu, bol spoluautorom publikácií Tristo rokov skalického gymnázia, Skalica v minulosti a dnes a Mokry Háj.

Marec

Cintula, Vít'azoslav PhDr.

4. 3. 1848 Borský Mikuláš – 22. 3. 1911 Praha

Historik, kartograf, stredoškolský profesor

V rokoch 1860-66 navštevoval gymnázium v Trnave, 1866-68 v Esztergome, kde i maturoval. Študoval teológiu, históriu, geografiu, nemčinu, francúzštinu, češtinu na univerzitách vo Viedni a v Prahe, v roku 1874 obhájil titul PhDr. V rokoch 1874 -76 vyučoval ako stredoškolský profesor v Pardubiciach, 1876-77 v Litomyšli, 1877-78 v Přerove, 1888-95 v Havlíčkovom Brode, 1895-1906 v Prahe.

Už počas štúdií sa stretol s prenasledovaním zo strany profesorov za svoje národné presvedčenie, čo prispelo k jeho odchodu zo štúdia v Esztergome do Prahy. Podporoval slovenských študentov na českých školách. Národnostnej otázke, osobitne postaveniu Slovákov v Uhorsku, venoval pozornosť aj v publicistickej činnosti. Písal krátke historické a etnografické príspevky v novinách a časopisoch, je autorom národopisnej mapy Slovenska podľa sčítania ľudu z 1900, ktorá bola uverejnená v Ottovom slovníku náučnom, mapy Francúzska, Rakúsko-Uhorska a balkánskych krajín v Ottovom zemepisnom atlase. Zakladajúci člen Českej spoločnosti zeměvednej, člen jej komisie pre vydávanie Ottovho zemepisného atlasu, 1904-07 jej knihovník, od 1905 člen výboru, 1906 podpredseda.

Gallay, Cyril

13. 3. 1857 Ratková – 18. 3. 1913 Senica

Slovenský básnik, prekladateľ a pedagóg

Používal pseudonym Strýčko Gallay. Narodil sa v rodine notára a vzdelanie získal v Revúcej a v Lučenci. Od roku 1875 pôsobil v Čáčove ako učiteľ a zostal tu až do svojho dôchodku v roku 1909. Počas účinkovania nedbajúc na maďarské zákony vyučoval a vychovával v národnom duchu a z jeho školy pochádzali neskorší poslanci Československého parlamentu Pavel Macek a Martin Oríšek. V roku 1882 debutoval so zbierkou básní Slzy osudu. Ďalšie svoje diela publikoval najmä v časopisoch (Orol, Včielka, Slovenský týždenník, Noviny mladých, Zornička, Dom a škola a i.). Písal články o výchove mládeže v rodinách, state s národnou tematikou, náboženské diela, prekladal diela svetovej literatúry, venoval sa tvorbe pre deti a mládež a napísal tiež činohru, ktorú často hrávali dedinské ochotnícke divadlá. Publikoval dialektologické výskumy ratkovského a senického nárečia, vydal učebnicu fyziky pre národné školy, ktorá bola súčasťou Školníka pre školy evanjelické v roku 1901.

Kútsky, Michal

21. 11. 1828 Skalica – 18. 3. 1899 Brezová pod Bradlom

Zbormajster, pedagóg

Navštevoval gymnázium v Komárne, evanjelické lýceum v Bratislave a teologickú fakultu vo Viedni. Základy klavírnej hry získal v Skalici, kde ju aj neskôr učil. Hudbu a matematiku učil v Banskej Bystrici, Žiari nad Hronom, neskôr pôsobil ako učiteľ a organista v Békéscabe a v r. 1863-1898 ako rektor školy a organista v Brezovej pod Bradlom, kde spolupracoval s Jarom Leškom a Štefanom Fajnorom. Založil zmiešaný zbor. Po jeho smrti mu vyšla partitúra nápevov k evanjelickému spevníku, ktorá obsahovala 234 štvorhlasných harmonizovaných chorálov pre organ a miešaný zbor.

Valach, Ľudovít prof., MUDr.

18. 3. 1893 Skalica – 1. 5. 1941 Bratislava

Lekár, röntgenológ, rádiológ

Študoval na gymnáziu v Skalici. Medicínu študoval na univerzite v Budapešti, Prahe a Bratislave. Už ako študent pracoval na klinike Dr. Hynku v Bratislave a v roku 1921 sa stal asistentom röntgenológie a fyzikálnej terapie. V röntgenológii a rádioterapii sa zdokonaľoval na študijných cestách v Prahe, Londýne, Amsterdame, Bruseli a Paríži. Dňa 16.8.1928 sa habilitoval z internej röntgenológie a rádioterapie habilitačným spisom "Röntgenodiagnostika chorôb žlčníka a žlčovodov dnešnej doby". Roku 1931 ho poverili vedením rádioterapeutického ústavu, ktorý viedol až do svojej smrti. V roku 1934 sa stal mimoriadnym a roku 1939 riadnym profesorom röntgenológie a rádiológie na Lekárskej fakulte Komenského univerzity. Aktívne pracoval v Spolku slovenských lekárov a vedecké práce publikoval v Bratislavských lekárskych listoch. Bol zakladateľom a prvým predsedom Spolku slovenských medikov a funkcionárom Lekárskej komory. Ako predseda protirakovinovej spoločnosti vybudoval moderný röntgenologický a rádioterapeutický ústav, ale jeho otvorenia sa už nedožil. Pracoval za veľmi ťažkých podmienok, obetoval sa pacientom a zomrel v Bratislave.

Pavelka, Ján Nepomuk

5. 11. 1807 Nové Mesto nad Váhom – 23. 3. 1878 Petrova Ves

Náboženský spisovateľ

Filozofiu a teológiu študoval v Trnave v r. 1824-29. V r. 1830 bol vysvätený za katolíckeho kňaza, v r. 1830-35 pôsobil ako kaplán v Skalici, v r. 1835-45 v Šaštíne. V r. 1845 bol administrátorom v Koválove, v r. 1845-47 v Smolinskom, v r. 1847-1855 v Kuklove, v r. 1855-76 v Dojči a od r. 1876 v Petrovej Vsi. Písal hlavne články a knihy pre mládež. Venoval sa aj hudbe a výtvarnému umeniu. Ako zakladajúci člen Matice slovenskej sa zapojil do slovenského národného hnutia. Počas pôsobenia na Záhorí napísal Záhorsku kroniku, ktorá zostala v rukopise.

Panenka Ivan

10. 5. 1934 Senica – 26. 3. 2013 Bratislava

Meteorológ, plukovník v. v., zberateľ

V r. 1949-53 študoval na reálnom gymnáziu v Bratislave. V r. 1953-54 začal študovať na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Od r. 1954 -58 pokračoval v štúdiu na Leteckej fakulte Vojenskej technickej akadémie v Brne, odbor meteorológia. V r. 1959-69 pôsobil na Hlavním povětrnostním ústředí v Prahe. Od r. 1970 začal pracovať v Slovenskom hydrometeorologickom ústave v Bratislave. V r. 1990-93 ako zástupca riaditeľa ústavu. Ako synoptický a letecký meteorológ sa venoval problematike výškového vetra, dýzového prúdenia a orografickým vplyvom na atmosferické prúdenie, ako hydrológ sa venoval prognóze zrážok, hydrologickým predpovediam i hydrologickej výstražnej službe. Podieľal sa na rozvoji slovenskej meteorológie a hydrológie. Aktívne podporoval rozvoj medzinárodnej spolupráce v meteorológii stredoeurópskych krajín. Vydal takmer 50 vedeckých a odborných prác. V r. 1990-1993 predseda Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV. Zaslúžil sa o vznik Bulletinu slovenskej meteorologickej spoločnosti, ktorého bol prvým redaktorom. Venuje sa aj zberateľskej činnosti, je odborníkom na malú grafiku a organizátorom jej výstav. V r. 1992 zorganizoval v Bratislave medzinárodnú výstavu European Exlibris Meeting. Záhorská galéria v Senici pripravila v r. 1994 z jeho rozsiahlej grafickej zbierky výstavu Pocta grafickým priateľstvám, na ktorej

bolo vystavených 335 grafických listov slovenských a českých autorov, ďalšia výstava Pocta grafickým priateľstvám II. bola pripravená v roku 2010.

Apríl

Papánek, Juraj

1. 4. 1738 Kuklov – 11. 4. 1802 Olasz, Maďarsko

Historik, kňaz

Študoval na gymnáziách v Mikulove a v Bratislave, filozofiu v Budíne, právo v Jágri a teológiu v Páťkostolí. Po vysvätení od r. 1763 pôsobil ako rímsko-katolícky kaplán v Tolne, farár v Popovaci a od r. 1772 ako farár a od r. 1790 dekan medzi chorvátskymi a nemeckými osadníkmi v Olaszi. Autor prvých dejín Slovákov *Historia gentis Slavae* (1780), v ktorých obhajoval rovnoprávnosť slovenského národa v Uhorsku. Týmto dielom, najmä zvýraznením cyrilometodského dedičstva, položil základy obrodeneckých tradícií na Slovensku. Písal aj príležitostné verše na oslavu víťazstva nad Turkami.

Fajnor, Dušan

20. 11. 1876 Senica – 9. 4. 1933 Bratislava

(kňaz, cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ)

Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, Uherskom Hradišti, Soproni, Szarvasi, právo a a klasickú filológiu na univerzite v Budapešti, teológiu na evanjelickom kolégiu v Prešove a na univerzite v Rostocku. Za kňaza bol vysvätený v r. 1902 a titul dr. h. c. získal na univerzite v Kaunase v r. 1932. V rokoch 1902-1928 pôsobil ako evanjelický farár v Čáčove. Po 26 rokoch, 1. augusta 1928, musel Čáčov opustiť. Po zvolení za biskupa sa jeho pôsobiskom stala Modra. Dr. Dušan Fajnor bol postupne nitrianskym seniorom, biskupom západného dištriktu a generálnym biskupom Slovenskej ev. cirkvi a. v. Podieľal sa na obranných bojoch slovenských evanjelikov proti maďarizácii pred rokom 1918, bol spolutvorca ústavy vzniknutej ČSR. Pochovaný je v Modre.

Veselý, František Krištof

12. 4. 1903 Skalica – 13. 3. 1977 Bratislava

Herec, spevák, režisér

Základnú školu a gymnázium navštevoval v Skalici. Zmaturoval v Budapešti, neskôr skončil štúdium na štátnej hereckej škole. Účinkoval ako herec v Segedíne, v Debrecíne, v Györi, v Cegléde a napokon v Kráľovskom divadle v Budapešti. Od r. 1931 pôsobil ako operetný herec a režisér v SND v Bratislave. Spoluzakladateľ, herec a režisér Novej scény v Bratislave, súčasne umelecký šéf jej Hudobnej komédie. Hudbe sa začal venovať už v Skalici ako sólista speváckeho zboru, huslista v orchestri J. Blahu a neskôr aj klavirista. Počas pôsobenia v Prahe hral aj vo filmoch, preslávil sa aj ako interpret slovenských tanečných piesní.

Rapant, Daniel prof., PhD., DrSc.

17. 4. 1897 Holíč – 17. 4. 1988 Bratislava

Historik, profesor

Študoval na gymnáziu v Skalici, históriu a slavistiku na Univerzite Karlovej v Prahe a súčasne na Vysokej škole archívnej v Prahe, v r. 1922-1923 na Sorbonne v Paríži. Bol jedným z najvýznamnejších slovenských novodobých historikov, znalec

slovenskej maďarskej problematiky., autor mnohých štúdií, v ktorých sa zaoberal koncepciou slovenských dejín. Venoval sa najmä obdobiu slovenského národného obrodzenia, starším dejinám zasvätil menšie štúdie. Písal aj početné kritiky a recenzie, ako prvý slovenský historik pozdvihol slovenskú historiografiu na európsku úroveň.

Kresák, Cyril

25. 4. 1863 Dolný Kubín – 13. 4. 1945 Senica

Hospodársky pracovník, signatár Martinskej deklarácie, politik

Po ukončení štúdia v roku 1882 až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1925 pracoval v oblasti peňažníctva. Jeho meno je spojené predovšetkým s Tatra bankou, hoci svoju profesionálnu dráhu bankového úradníka začal ako účtovník v Turčiansko-Sväto-Martinskej sporiteľne. Do služieb Tatra banky vstúpil v roku 1888. V roku 1889 bol poverený funkciou účtovníka v novozaloženej filiálke Tatra banky v Senici, ktorá sa až do roku 1913 stáva miestom jeho pôsobenia. Od roku 1906 sa spolu s ostatnými správcami filiállok zúčastňoval na zasadnutiach direktória Tatra banky v Martine, čo mu do istej miery umožnilo vyjadrovať sa k dôležitým rozhodnutiam banky. Z titulu funkcie správcu filiálky Tatra banky sa stal predsedom dozorného povereníctva Myjavskej banky, Obchodnej banky v Skalici, Trnavskej a vidieckej ľudovej banky. Na mimoriadnom valnom zhromaždení Tatra banky v decembri 1913 bol zvolený za hlavného riaditeľa, pričom túto funkciu zastával až do roku 1925. Bol signatárom Martinskej deklarácie z roku 1918.

Máj

Braxatoris, Martin Miloš Sládkovičov

2. 5. 1863 Banská Bystrica-Radvaň – 26. 8. 1934 Senica

Spisovateľ, redaktor, prekladateľ, kňaz

Syn Andreja Sládkoviča. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, teológiu v Bratislave a v Rostocku a na univerzite v Lipsku. Pôsobil ako kaplán v Nadlaku, v Liptovskom Mikuláši, v Brezovej pod Bradlom a od r. 1892 pôsobil ako evanjelický farár v Senici. Pracoval ako redaktor a organizátor literatúry pre deti a mládež, redigoval mesačník pre deti Noviny mladých. Svoje práce uverejňoval v časopisoch Černokňažník, Letopis Živena a i. Prekladal z ruskej, nemeckej a maďarskej literatúry.

Čulen, Martin

31. 5. 1823 Brodské – 24. 1. 1894 Čaka

Pedagóg, publicista

Filozofiu študoval v Trnave, teológiu vo Viedni, kde založil slovanskú knižnicu. Od r. 1848 pôsobil ako kaplán vo Veľkých Levároch a Majcichove, od r. 1851 ako profesor gymnázií v Banskej Bystrici, Bratislave, Satu Mare, Levoči, Kláštore pod Znievom, ako farár v Čake. Popredný pedagóg, autor učebníc matematiky. Venoval sa osvetovej práci, príspevky publikoval vo viacerých časopisoch. Aktívny účastník národno-kultúrnych podujatí, spoluzakladateľ Matice slovenskej.

Jún

Holuby, Jozef Ľudovít

25. 3. 1836 Lubina – 15. 6. 1923 Pezinok

Vedec, botanik, polyhistor, národopisec, evanjelický kňaz, historik, archeológ, spisovateľ, etnograf, národný buditeľ

Stredné školy navštevoval v Modre a Bratislave, kde sa pod vplyvom svojho učiteľa L. Csádera začal zaujímať o botaniku. V tomto období uverejnil svoje prvé botanické práce. V Bratislave začal študovať teológiu, ktorú dokončil vo Viedni. Po kaplánovaní v Skalici od roku 1861 až do svojho penzionovania v roku 1909 pôsobil skoro 50 rokov ako farár v Zemianskom Podhradí. Toto obdobie predstavuje najplodnejšie roky jeho botanickej činnosti, keď sa postupne vypracoval na významného svetového botanika. Ťažiskom jeho botanickej odbornej práce bola najmä flóristika. Publikoval práce týkajúce sa flóry z okolia Bratislavy a svojho pôsobiska. Prispel k poznaniu flóry okolia Pezinka a významnej prírodnej rezervácie Šúr pri Svätom Jure. Presadil sa aj ako systematik a v Uhorsku bol špecialistom na rod *Rubus* / ostružina /. Jeho bádateľské záujmy, sústredené na Bošácku dolinu, sa začiatkom 80. rokov postupne rozširovali na históriu, národopis, archeológiu a folkloristiku tejto oblasti. Všímal si nielen okolitú prírodu, ale aj charakteristické stránky ľudového života, zbieral ľudové povesti a rozprávky, príslovia a porekadlá, piesne a žarty, zarietacie formuly, povery a čary. J.Ľ. Holuby zostavil tri herbáre. Veľký rozsah jeho vedomostí dokumentuje opísanie 638 druhov húb z Trenčianskej stolice. Jeho najväčšou botanickou prácou je klasické dielo *Flora des Trencsiner Comitatus* z roku 1888. Venoval sa využívaniu rastlín v ľudovom lekárstve. Holuby bol vo svojej dobe najlepším znalcom kveteny Slovenska. J.Ľ. Holuby bol Českej akadémie vied a čestným doktorom Karlovej univerzity v Prahe. Bol jedným z najväčších slovenských prírodovedcov. Na jeho počesť udeľuje Slovenská botanická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied od roku 1984 vynikajúcim botanikom pamätnú Holubyho medailu.

Fajnor, Štefan ml.

12. 10. 1888 Senica - 27. 6. 1918 Buzuluk (Rusko)

Legionár, dôstojník

Detstvo prežil v Senici. Študoval na gymnáziu a neskôr na Právnickej fakulte Budapešti Tudományegyetem (Budapeštianskej univerzity). Pred vypuknutím prvej svetovej vojny pracoval ako advokátsky koncipient. V r. 1914 ho na základe mobilizačnej vyhlášky povolali do aktívnej vojenskej služby v uhorskom vlastibraneckom 16. pluku v Banskej Bystrici. Ako praporčík rakúsko-uhorskej armády bol odvelený na ruský front, kde v r. 1915 padol do ruského zajatia. Patril k účastníkom prvého čs. zahraničného odboja, prihlásil sa ako jeden z prvých Slovákov do dobrovoľníckej Českej družiny v cárskej armáde, v r. 1916 v brusilovovskej protiofenzíve veliteľ výzvedného oddielu 113. divízie 8. ruskej armády, ako dôstojník čs. légii v Rusku sa vyznamenal v r. 1917 v bitke s nemeckými vojskami pri Zborove, padol v boji čs. légii proti sovietskej moci, pri pokuse vojensky obsadiť stredné Povolžie. In memoriam mu bola udelená hodnosť kapitána čs. armády.

Papánek, Ján Krstiteľ

29. 6. 1743 Kuklov - 11. 6. 1784 Trnava

Pedagóg, básnik

Teológiu študoval na kolégiu vo Vacove. Pôsobil ako profesor na gymnáziách v Prievidzi a Nitre, predstavený filozofov v Tereziáne vo Vacove. Autor latinských príležitostných básní s historicko-politickým obsahom, vzťahujúcim sa k Uhorsku a jeho popredným osobnostiam.

August

Agnelli, Jozef

6. 2. 1852 Skalica – 6. 8. 1923 Holíč

Významný pokusník, pestovateľ a šľachtiteľ liečivých rastlín a zemiakov

Po absolvovaní stredoškolských štúdií študoval teológiu v Ostrihome. Od roku 1876 účinkoval ako r. k. kaplán v Holíči, kde vo vlastnej záhrade študoval vlastnosti rastlín, podmienky ich vývoja, vplyvy kultivácie a prírodných podmienok vôbec. Po 7 rokoch sa presťahoval do Kuklova a roku 1884 do Čárov, kde na veľkých plochách pestoval liečivé a aromatické rastliny, šľachtil ich. Mal z nich široký sortiment (asi 80 druhov), pestoval priesady a spracúval (sušil) ich. Zúčastňoval sa odborných výstav vo Viedni, Budapešti, Kodani a v Štokholme, na ktorých získal diplomy a vyznamenania. Osobitne sa zaoberal šľachtením mäty pieprevej (*Mentha piperita*) a zemiakov. O svojich skúsenostiach a pracovných výsledkoch často prednášal a publikoval. Roku 1915 vydal v maďarčine obširné dielo o pestovaní liečivých a aromatických rastlín. Za zásluhy na poli botaniky a poľnohospodárstva ho domáce aj zahraničné vedecké spoločnosti, medzi nimi aj Linného spoločnosť v Stockholme, ho menovali svojim členom.

Mikuš, Elemír Jozef ThLic.

26. 7. 1927 Oreské – 6. 8. 2013 Oreské

Kňaz

Po maturite v roku 1948 odišiel do trnavského seminára a odtiaľ do Galanty-Hodov, kde sa venoval duchovnej a pedagogickej práci s mládežou a sám sa pripravoval na teologické štúdiá. Po komunistickom prevrate pôsobil 50 rokov v exile, 30 rokov v americkom Detrote a jeho predmestí. Po návrate na Slovensko sa usadil v rodnej dedine Oreské, kde sa finančne podieľal na rekonštrukcii kostola. V r. 2012 získal ocenenie Čestné občianstvo TTSK za celoživotný prínos k rozvoju duchovného života a upevňovanie morálnych hodnôt.

Blažkovič, Dionýz prof., MUDr., DrSc.

12. 8. 1913 Jablonica – 17. 11. 1998 Bratislava

Lekár, pedagóg, akademik ČSAV a SAV

Študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. V roku 1939 nastúpil na Ústav hygieny a bakteriológie LFSU v Bratislave. Ako asistent ústavu budoval Mikrobiologický odbor Štátneho zdravotno-sociálneho ústavu. Počas II. svetovej vojny ako účastník SNP a protifašistického odboja založil v Banskej Bystrici diagnostickú stanicu – základ hygienickej stanice. Nastúpil na Michiganskú univerzitu k prof. Francisovi, kde sa začal venovať virológii. Vybudoval virologické pracovisko v rámci Štátneho zdravotno-sociálneho ústavu a Katedru mikrobiológie LFUK v Bratislave. V r. 1953 vznikol Virologický ústav ČSAV, stal sa jeho prvým riaditeľom. V roku 1953 sa habilitoval vedeckou prácou na DrSc., v roku 1954 bol vymenovaný za univerzitného profesora na LF Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1968 založil prvú Katedru všeobecnej a aplikovanej virológie na Prírodovedeckej fakulte

UK a na Virologickom ústave. Stal sa členom početných vedeckých spoločností, poslanec Národného zhromaždenia ČSR (1954-1960), prvý predseda SAV a podpredseda ČSAV(1961-65), vykonával funkciu generálneho tajomníka ICSU (1963-66). Je autorom a spoluautorom vyše 150 rôznych experimentálnych prác z odboru bakteriológie, imunológie a virológie a vyše 300 odborných a populárno-vedeckých článkov a prác zverejnených v domácich a zahraničných časopisoch a vedeckých zborníkoch. Jeho vedecká práca bola ocenená mnohými vyznamenaniami. Dvakrát sa stal laureátom Štátnej ceny v r. 1951 a 1976. V roku 1963 mu bol udelený Rad práce a v roku 1968 Zlatá plaketa J.E.Purkyňu.

Hések, Štefan PhDr.

29. 2. 1892 Kúty - 22. 8. 1953 Lodina

Vlastivedný pracovník, katolícky kňaz

Študoval na gymnáziách v Skalici, Trnave a Temešvári, kde v r. 1912 úspešne zmaturoval ako klerik biskupa Glattfeldera. Teológiu študoval v Košiciach a Freiburgu, kde získal titul doktora filozofie. Po kňazskej vysviacke v r. 1916 v Sittene bol kaplánom vo Vranove nad Topľou a Košiciach. V r. 1918 sa stal administrátorom a v marci 1924 farárom v Udavskom pri Humennom. Počas pôsobenia v Udavskom sa venoval dialektológii, skúmal zemplínske nárečia, prispieval do časopisov a novín, prekladal z maďarčiny, nemčiny a francúzštiny. Od r. 1939 pôsobil na prešovskej fare ako farár. Biskup Jozef Čársky ho v r. 1939 vymenoval za svojho generálneho vikára a člena zboru konzultorov. V r. 1943 získal titul pápežského protonotára.

Október

Palkovič, Konštantín

12. 10. 1919 Brodské – 10. 10. 2008 Brodské

Jazykovedec, pedagóg

Študoval na gymnáziách v Skalici a v Malackách, slovenčinu a filozofiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako stredoškolský profesor v Banskej Bystrici, v Piešťanoch, v Rakoviciach pri Piešťanoch a ako školský inšpektor na Povereníctve pôdohospodárstva. V r. 1961-1985 vyučoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Zaoberal sa dialektológiou, historickou jazykovedou, súčasným spisovným jazykom a jazykovou kultúrou. Vydal Slovenské nárečia, Krátky slovník nárečia senického, Osobnosti Záhoria, Záhorácky slovník, Z detského folklóru a iné.

Fajnor, Štefan ml.

12. 10. 1888 Senica - 27. 6. 1918 Buzuluk (Rusko)

Legionár, dôstojník

Detstvo prežil v Senici. Študoval na gymnáziu a neskôr na Právnickej fakulte Budapešti Tudományegyetem (Budapeštianskej univerzity). Pred vypuknutím prvej svetovej vojny pracoval ako advokátsky koncipient. V r. 1914 ho na základe mobilizačnej vyhlášky povolali do aktívnej vojenskej služby v uhorskom vlastibraneckom 16. pluku v Banskej Bystrici. Ako praporčík rakúsko-uhorskej armády bol odvelený na ruský front, kde v r. 1915 padol do ruského zajatia. Patril k účastníkom prvého čs. zahraničného odboja, prihlásil sa ako jeden z prvých Slovákov do dobrovoľníckej Českej družiny v cárskej armáde, v r. 1916 v brusilovskej protiofenzíve veliteľ výzvedného oddielu 113. divízie 8. ruskej

armády, ako dôstojník čs. légii v Rusku sa vyznamenal v r.1917 v bitke s nemeckými vojskami pri Zborove, padol v boji čs. légii proti sovietskej moci, pri pokuse vojensky obsadiť stredné Povolžie. In memoriam mu bola udelená hodnosť kapitána čs. armády.

Bartoň, Martin

19. 1. 1799 Čáčov - 13. 10. 1848 Senica

Roľník, richtár

Pôsobil ako richtár v Čáčove. V marci 1848 sa zapojil do revolučného diania pri riešení sociálnych i národných problémov. Po porážke 1. slovenskej dobrovoľníckej výpravy v septembri 1848 bol zatknutý, odsúdený na smrť a popravený. (Našli u neho Hurbanovu proklamáciu „Bratja Slováci“).

Šulek, Viliam

31. 1. 1825 Sobotište – 20. 10. 1848 Šulekovo

Národovec, účastník povstania 1848

Základnú školu vychodil v Sobotišti, v Trnave sa vyučil za zlatníka, študoval na evanjelickom lýceu v Modre. V r. 1848 sprostredkovateľ rozkazov Slovenskej národnej rady v Krajnom, kde viedol ozbrojený odpor proti maďarským gardistom, uväznený v Hlohovci, odsúdený na trest smrti a popravený v chotári obce Beregseg. Na pamiatku popravy zmenila obec v r. 1948 svoj názov na Šulekovo.

November

Mišík, Milan prof., DrSc.

3. 11. 1928 Skalica – 7. 5. 2011 Bratislava

Geológ, vysokoškolský pedagóg

Maturitu získal na gymnáziu v Bratislave. Vysokoškolské štúdium učiteľstva geológie a zemepisu ukončil v roku 1951 na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde začal aj pracovať. Pôsobil na Katedre geológie a paleontológie, v rokoch 1951-1960 ako asistent a odborný asistent, v rokoch 1960-1970 ako docent. V rokoch 1963-1965 vyučoval na univerzite v Havane. V rokoch 1966-1970 bol vedúcim katedry geológie a paleontológie, v roku 1970 získal titul DrSc. a bol menovaný za univerzitného profesora. V rokoch 1981-1983 prednášal na alžírskych univerzite v Constantine. Zaslúžil sa o rozvoj Prírodovedeckej fakulty univerzity Komenského a rozvoj metodiky vyučovania. Publikoval viac ako 130 odborných prác, 34 popularizačných článkov. Medzi jeho najvýznamnejšie diela patrí monografia Mikrofácie mezozoika a terciéru vápencov západných Karpát. Je autorom príručky Geologické exkurzie po Slovensku, bol editorom učebnice Stratigrafická a historická geológia. Bol tiež autorom populárne náučnej knihy Štafeta vedy. Počas svojej vedeckej činnosti viedol početné domáce vedecké projekty VEGA a KEGA. Spolupracoval tiež pri riešení zahraničných vedeckých projektov IGCP UNESCO. Bol ocenený Zlatou medailou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, Zlatou medailou SAV za prírodné vedy, medailou Dionýza Štúra, medailou J. Slávika a medailou D. Andrusova.

Sloboda, Daniel**20. 12. 1809 Skalica – 10. 11. 1888 Rusava , Česko)****Botanik, národopisec, národný buditeľ**

Študoval v Skalici, v Modre, a v Bratislave, kde absolvoval aj teologické štúdiá. Pôsoobil ako kaplán na Myjave a na Rusave. Venoval sa prírodným vedám a vynikol hlavne ako botanik. V roku 1852 vydal „Rostlinnictví“, prvý kľúč na určovanie rastlín v češtine. Venoval sa aj entomológii a meteorológii, bol členom rakúskej i moravskej meteorologickej spoločnosti. Daniel Sloboda študoval rázovitý valašský život, zbieral, spracúval a publikoval národopisný materiál zo života ľudu, hlavne piesne z okolia Hostýna. Bol v spojení s moravskými i slovenskými národovcami, v roku 1848 sa zúčastnil Slovanského zjazdu v Prahe a kroměřížskeho snemu. Bol vyznamenaný Zlatým záslužným krížom s korunkou.

Blažkovič, Dionýz prof., MUDr., DrSc.**12. 8. 1913 Jablonica – 17. 11. 1998 Bratislava****Lekár, pedagóg, akademik ČSAV a SAV**

Študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. V roku 1939 nastúpil na Ústav hygieny a bakteriológie LFSU v Bratislave. Ako asistent ústavu budoval Mikrobiologický odbor Štátneho zdravotno-sociálneho ústavu. Počas II. svetovej vojny ako účastník SNP a protifašistického odboja založil v Banskej Bystrici diagnostickú stanicu – základ hygienickej stanice. Nastúpil na Michiganskú univerzitu k prof. Francisovi, kde sa začal venovať virológii. Vybudoval virologické pracovisko v rámci Štátneho zdravotno-sociálneho ústavu a Katedru mikrobiológie LFUK v Bratislave. V r. 1953 vznikol Virologický ústav ČSAV, stal sa jeho prvým riaditeľom. V roku 1953 sa habilitoval vedeckou prácou na DrSc., v roku 1954 bol vymenovaný za univerzitného profesora na LF Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1968 založil prvú Katedru všeobecnej a aplikovanej virológie na Prírodovedeckej fakulte UK a na Virologickom ústave. Stal sa členom početných vedeckých spoločností, poslanec Národného zhromaždenia ČSR (1954-1960), prvý predseda SAV a podpredseda ČSAV(1961-65), vykonával funkciu generálneho tajomníka ICSU (1963-66). Je autorom a spoluautorom vyše 150 rôznych experimentálnych prác z odboru bakteriológie, imunológie a virológie a vyše 300 odborných a populárno-vedeckých článkov a prác zverejnených v domácich a zahraničných časopisoch a vedeckých zborníkoch. Jeho vedecká práca bola ocenená mnohými vyznamenaniami. Dvakrát sa stal laureátom Štátnej ceny v r. 1951 a 1976. V roku 1963 mu bol udelený Rad práce a v roku 1968 Zlatá plaketa J.E.Purkyňu.

Žarnov, Andrej

vl. meno Šubík, František, prof. MUDr.

19. 11. 1903 Kuklov – 16. 3. 1982 Poughkeepsie, USA**Básnik, prekladateľ, lekár**

Ľudovú školu navštevoval v Kuklove, gymnázium v Skalici a v Trnave. V r. 1924 začal študovať na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. V r. 1931 -1945 prednášal na Lekárskej fakulte UK, v r. 1939 bol menovaný za univerzitného profesora patologickej anatómie. V r. 1943 sa stal členom medzinárodnej komisie odborníkov na preskúmanie hrobov poľských dôstojníkov v Katyňskom lese. O výsledkoch tohto prieskumu informoval v dennej tlači staťou Pravda o Katyňskom lese, čo výrazne ovplyvnilo jeho osudy po r. 1945. Dva roky bol uväznený a po prepustení r. 1947 pracoval v trnavskej nemocnici ako lekár – patológ. V r. 1952 emigroval a usadil sa v USA. Stal sa postupne medzinárodne uznávaným znalcom v oblasti patológie.

Literárne začal tvoriť už ako študent. Básne uverejňoval v časopisoch Vatra, Rozvoj a v Slovenských pohľadoch. Vydal básnické zbierky Stráž pri Morave, Brázda cez úhory, Hlas krvi, Štít, Mŕtvy a v emigrácii, Presievač piesku so známou básňou Slovenský žiaľ. Popri pôvodnej básnickej tvorbe sa venoval aj prekladateľskej činnosti. Prekladal hlavne poľskú a antickú poéziu a drámu.

Šimko ml., Ľudovít

29. 7. 1890 Senica – 29. 11. 1938 Olomouc, poch. Senica

Vojak, organizátor a veliteľ slovenských dobrovoľníckych jednotiek v roku 1918

Počas I. svetovej vojny ako dôstojník velil na východnom, rumunskom a talianskom fronte. Po vzniku ČSR bol organizátorom a prvým veliteľom slovenskej dobrovoľníckej jednotky, k organizácii ktorej dal podnet priebeh udalostí v prvej polovici novembra 1918. keď československé vojenské oddiely pri obsadzovaní Slovenska narazili na vážny odpor ozbrojených maďarských oddielov pri Žiline a Trnave. Niekoľko uvedomelých slovenských dôstojníkov s členmi dočasnej vlády na Slovensku sa rozhodlo postaviť dobrovoľnícke jednotky z vycvičených vojakov, aby sa mohli čo najskôr zúčastniť oslobodzovania Slovenska. Organizovaním a velením bol poverený Ľudovít Šimko. V rokoch 1919 -1920 bol členom československej vojenskej misie v Budapešti. Do októbra 1922 pôsobil v Prahe ako konceptný dôstojník zahraničného oddelenia Ministerstva národnej obrany, odkiaľ ho poslali študovať Vysokú vojnovú školu do Bukurešti. Od roku 1924 až do svojej smrti pôsobil v rôznych veliteľských funkciách v posádkach v Olomouci, Košiciach, Užhorode, Brne a Opave. Bol nositeľom Vojnového kríža a Litovského rádu. Podplukovník generálneho štábu československej armády je pochovaný v Senici. Rozkazom ministra obrany Slovenskej republiky bol v júni roku 2009 povýšený do hodnosti plukovníka in memoriam na slávnosti pri príležitosti 65. výročia vzniku 3. delostreleckého pluku.

December

Koreszka, Július

24. 2. 1895 Dojč – 1. 12. 1958 Skalica

Maliar

Gymnázium vyštudoval v Skalici, po maturite študoval na Akadémii výtvarných umení v Budapešti. V prvej svetovej vojne bol ťažko zranený. Po prevrate pokračoval v štúdiách v Prahe, bol žiakom profesora Pirnera. Pracoval ako výtvarník striedavo v Prahe a Bratislave, kde sa po študijnej ceste do Paríža usadil. Po roku 1936 žil a tvoril v Skalici. Špecializoval sa na krajinomaľbu secesného lyrického charakteru.

Fagan, Jaroslav

25. 12. 1933 Holíč – 17. 12. 2014 Holíč

Výsadbár, inštruktor

Jeho parašutistické začiatky siahajú do r. 1948-49, keď absolvoval výcvik na letisku Malé Bielice pri Partizánskom. V r. 1951 sa prihlásil k výsadbkovému vojsku do Zákup u Českej Lípy. V r. 1953 sa vrátil do civilu ako výsadbár- prieskumník a začal pracovať v ZPA v Partizánskom a v Holíči. Získal dekrét inštruktora pre výchovu a prípravu brancov- výsadbárov. V Holíči sa angažoval aj pri rozširovaní letiska až do r. 1960. Po odchode do dôchodku sa vrátil do Holíča, založil Klub vojenských

výsadkárov v Kyjove. V r. 2014 mu bola udelená Pamätná medaila Predsedu TTSK za prínos v oblasti parašutizmu.